

Doc. Rudolf Chmel, DrSc. - Oponentský posudek na diplomovou práci

GLACNEROVÁ, Zuzana, Vývoj obchodních vztahů ve vybraných zemích středoevropského prostoru na příkladu vývoje česko-polsko-maďarských obchodních vztahů. KSES FF UK, Praha, 2015, 127 s.

Diplomantka Bc. Zuzana Glacnerová si jako téma práce zvolila zkoumání vývoje obchodních vztahů na příkladech vybraných zemí středoevropského regionu, konkrétně na příkladu existujících podmínek v Polsku, Maďarsku a Česku.

Ačkoliv se téma i práce může jevit neznalému problematiku spíše jako práce s ryze ekonomickým zaměřením, není tomu tak (navzdory mnoha datovým přehledům). Již při konzultacích během přípravy a sběru materiálu se diplomantka stále více dostávala skrze ekonomická témata k tématům společensko-politickým, tématům historicky a v tradici vzájemných vztahů zakotveným. Již na počátku, jak sama diplomantka na mnoha místech zcela po právu konstatuje, je třeba pochopit tradiční historické a tedy i obchodní vazby v regionu, které lze vysledovat až do středověkých dob, kdy na dnešním území střední Evropy koexistovaly tři silné státně-ekonomické celky (Uherské království, Polské království, České království) a které, z hlediska minulosti, ale i přítomnosti položily základ vzájemných politických, ekonomických vztahů. Vztahů, které v mnoha tradičních oblastech (i obchodních) přetrvávají dodnes. Diplomantka toto logické propojení minulosti s přítomným (myšleno 20. a 21. století) v regionu pochopila velice správně, což bylo zohledněno jak výběrem relevantních informačních zdrojů (polských periodik i sekundární české, maďarské, polské literatury), ale například i zkoumáním specifických a přitom tradičních vazeb v některých oblastech (vinařství a jeho role v polsko-maďarské relaci), ale i vazeb, které se „zrodily“ společnou „účastí“ Československa, Maďarska a Polska na komunisticko-socialistickém experimentu v letech 1948-1989 (a k tomu se například vztahující podkapitoly práce o jejich roli (nejen ekonomické) v rámci RVHP).

Diplomantka tyto vzájemné historicko-politicko-společenské vazby na velice solidní úrovni prezentuje (samozřejmě s potřebnou mírou zevšeobecnění, která je nutná, neboť práce by se poté rozrostla do nepřiměřené šíře), ale i v tomto ohledu prokázala, že si je vědoma, na rozdíl od mnoha dnešních českých publicistů a expertů, zcela reálného historického pozadí vývoje středoevropských vztahů (nejen ekonomických!), což jí následně umožnilo správně zacílit na jednotlivé tradiční oblasti ekonomické spolupráce, které se v průběhu času ani příliš nezměnily (pokud nebudeme brát za relevantní právě období nesvobody, kdy došlo doslova k devastaci mnoha tradičních obchodních odvětví, historicky specifických pro Maďarsko,

Československo, Polsko). Co je však na práci Z. Glacnerové obzvláště cenné, chtělo by se říci i sympatické, že v mnoha ohledech se staví proti hlavnímu dnešnímu proudu negativní interpretace polsko-maďarských, polsko-českých, česko-maďarských vztahů (v opozici vůči stálému silnému se odvolávání na bezproblémové, takřka romantické a ničím nerušené vztahy ve století 20., 19...). Právě rozšíření reflexe bilaterálních, trilaterálních vztahů ve středoevropském regionu o náhled do sféry obchodní, hospodářské (nikoliv však státem dotovaného tzv. soukromého sektoru), podává celkem jiný/nový pohled na aktuální vývoj vztahů, které se z hlediska obchodní bilance dají hodnotit jako nadstandardně pozitivní (třeba s ohledem na počet českých firem podnikajících v Polsku, v Maďarsku, ale i opačně, stejně jako pestrou paletu odvětví a zboží, které absorbuje český, polský, maďarský trh, tedy i spotřebitel, bez toho, aby si uvědomoval jeho původ). V tom okamžiku zejména politikou (politikou) opanovaný mediální prostor (šířící negativní obraz na základě zkratkovitých a v mnoha případech zcela nepravdivých dat... třeba o polském masu, polském nábytku, pančovaném tokajském víně, ale i dalších) zcela naráží na „tichá“ pozitivní obchodní čísla potvrzující vysoce kladnou obchodní bilanci mezi Českem, Polskem a Maďarskem, ale zejména to potvrzuje respekt (a obchodní obraty), kterému se obchodní partneři navzájem těší. Z tohoto hlediska práce Z. Glacnerové může i napomoci vyvracet negativní stereotypy, které dlouhodobě přetrvávají ve vědomí většinové populace. A to nejen na základě prosté informace, ale právě prezentací „jiného světa“ vzájemných vztahů, který se v konkrétní podobě projevuje v intenzivní obchodní spolupráci mezi českými, polskými a maďarskými podnikatelskými subjekty. V tomto ohledu je třeba jen zalitovat, že se autorce nepodařilo zrealizovat původně zamýšlený plán analýzy fungování konkrétní firmy na cizím trhu (polském, českém, maďarském). Bohužel diplomantka narazila na tradiční problém neochoty oslovených firem, které s odkazem na obchodní tajemství, nechtějí svá obchodní, ale třeba i marketingová data příliš zveřejňovat). Případová studie mohla skutečně být onou pomyslnou třešničkou na dortu, kdy mohl být prezentován funkční obchodní model (chování) konkrétní české, maďarské, nebo polské firmy na příslušných regionálních trzích. Jak však z poznatků, které diplomantka získala, vyplývá, většina firem si již dnes uvědomuje, že pro funkční model vzájemných hospodářských vztahů obecně platí, že je vyžadována důkladná znalost prostředí (nejen ekonomických parametrů, obchodního prostředí, institucí a jazyků, ale zejména znalost tzv. kulturního kódu a orientace v prostředí, což znamená odpovídající znalost legislativy a nezbytné penzum osobních kontaktů v cizojazyčném prostředí). Ačkoliv to v práci není výslovně řečeno, diplomantka výše uvedenou skutečnost logicky potvrzuje popisem fungování a rolí národních finančních trhů (burzy, měna, inflace), daňových

systemů, popisem vývoje socioekonomických ukazatelů (zejména nezaměstnanost) A to nikoliv jen obecně, ale s přehlednými datovými výstupy vytvořenými na základě hodnověrných a verifikovatelných podkladů.

Celkem na závěr je třeba zdůraznit, že proto, aby vůbec diplomantka mohla takovéto téma odborně zvládnout, musela disponovat nejen (a to je klíčové) příslušnými jazykovými kompetencemi (tedy znalostí polštiny a vedle toho alespoň i pasivní znalostí maďarštiny), bez kterých by podobné komparativní téma nebylo možné zkoumat. Vedle tohoto klíčového předpokladu pro výzkum podobného tématu musela diplomantka prokázat mimořádnou schopnost orientace v regionálních reáliích (dobových i současných), a to jak z oblasti dějin (polských, uherských/maďarských, českých a slovenských, v částech ve kterých přibližuje historický vývoj hospodářských a širěji i společensko-politických vztahů) a dále prokázat odpovídající znalost aktuálního vývoje politické situace v regionu (v Polsku, Maďarsku).

Diplomantka v práci prokázala, že se jí podařilo přirozeně a logicky rozvinout poznatky získané v celém průběhu příprav diplomové práce, stejně jako aplikovat osvojené poznatky z magisterského studia a několika výzkumných pobytů na území Polska a Maďarska. Diplomantka v rámci šesti kapitol diplomové práce organicky propojila dějiny i současné tendence ve vztazích mezi Polskem, Maďarskem a Českou republikou a podařilo se jí zcela organicky integrovat do tradičního způsobu prezentace regionálních vztahů i vývoj v klíčové, ale ve společenskovedních oborech opomíjené ekonomické úrovni vztahů, s důrazem na obchodní výměnu a vzájemné investice.

K samotnému textu nemám žádných zásadních námitek. Jedná se o svědomitou práci, která má svou nezpochybnitelnou informační a komparační hodnotu. Jako takovou ji pak samozřejmě doporučuji k úspěšné obhajobě a hodnotím známkou - *v ý b o r n ě*.

Doc. Rudolf Chmel, DrSc.

V Praze dne 1.9. 2015